

BIURO REDAKCJI:

Krakowskie-Przedmieście
Nr. 415.Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku, nie
zwracają się.

PRENUMERATA:

w Biurze Redakcji
Nr. 415.Oraz na wszystkich Stacjach Pocztowych w Cesarstwie
i Królestwie.Prenumerata w Warszawie:
Rocznie Rs. 8.—Półrocznie Rs. 4.—Kwartalnie Rs. 2.
Miesięcznie kop. 67.—Nr. pojedynczy kop. 5.

Piątek, 18 Lipca 1862.

Prenumerata na Prowincjach:
Rocznie Rs. 9 k. 20.—Półrocznie 4 k. 60.—Kwartalnie 2 k. 30.
Za przesyłkę w kopertach Kwartalnie Rs. 1.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ URZĘDOWA. — Wiadomości urzędowe
z Królestwa.CZĘŚĆ NIURZĘDOWA. — Wiadomości za-
graniczne.Wiadomości rozmaite.
Bibliografia Rosyjska za m. Czerwiec.
Kursa papierów publicznych i pieniędzy.
Obwieszczenia.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

JEJ CESARSKA WYSOKOŚĆ MAŁŻONKA
WIELKIEGO KSIĘCIA NAMIESTNIKA I NO-
WONARODZONY WIELKI KSIĄŻĘ WACEW,
znajdują się w pożądanym stanie zdro-
wia.

d. 18-go Lipca 1862 r.

Dr. Schmidl.

Za szczęśliwe ocalenie od zbrodnego zamachu,
życia JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEGO
KSIĘCIA KONSTANTEGO, NAMIESTNIKA JEJ CESAR-
SKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI w Królestwie, odprawio-
no zostały w dniu 22 Czerwca (4 Lipca) r. b.
w Bóźnie Powązkowskiej, dziękiżynie modły, zło-
żone z psalmów 138, 116 i 100.

R O Z K A Z

do Zarządu Cywilnego Królestwa Polskiego,
W Warszawie d. 3 (15 Lipca) 1862 r.I. PRZEZ NAJWYŻSZY ROKKAZ JEJ CESAR-
SKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI.w Carskim Siele, d. 1 (13) Maja 1862 r. (Nr. 8)
NAJJAŚNIEJSZY PAN, uwalniając Radcę Stanu
Królestwa, Senatora, Tajnego Radcę *Drzewiecki-
go*, na własne żądanie, dla słabości zdrowia od
obowiązków Przewodniczącego w Wydziale Pra-
wodawczym Rady Stanu Królestwa, z pozostawie-
niem na urzędzie Senatora i stałego Członka tejże
Rady, oświadczyć mu raczył Najwyższe zadowole-
nie, za gorliwe i pożyteczne prace, tak w powyż-
szym Wydziale, jakoteż w Wydziale Spornym,
w którym również w r. 1861 był Przewodniczącym.
24 Kwietnia (6 Maja).Posunięty za odznaczenie się w służbie na Rze-
czywistego Radcę Stanu. — Starszy Urzędnik do
szczególnych poruczeń przy Namiestniku Kró-
lestwa, kamerjunker Dworu JEJ CESARSKO-KRÓ-
LEWSKIEJ MOŚCI Stefan *Pantulin*, z pozostawie-
niem przy dotychczasowych obowiązkach. 16 (28)
Kwietnia.Otrzymują urlop. — Pomocnik Starszego Urzędni-
ka klasy VI Własnej JEJ CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ
MOŚCI Kancelarii Sekretariatu Stanu Królestwa,
Radca Stanu *Wolkow*, do różnych gubernij Cesar-
stwa i za granicę do wód mineralnych, na miesiąc
cztery.II. PRZEZ POSTANOWIENIA P. O. NAMIESTNIKA
KRÓLESTWA.Otrzymują urlop za granicę. — Starszy urzędnik
do szczególnych poruczeń przy Namiestniku Kró-
lestwa, kamerjunker Dworu JEJ CESARSKO-KRÓ-
LEWSKIEJ MOŚCI Rzeczywisty Radca Stanu *Stefan
Pantulin*, na miesiąc dwa; Młodszy Pomocnik Na-
czelnika Wydziału Kancelarii Namiestnika Kró-
lestwa *Benon Chotkowski*, i Tłumacz wydziału pasz-
portowego tejże Kancelarii *Józef Sieklucki*, na mie-
siące trzy.W Warszawskich Departamentach Rządzącego
Senatu. — Otrzymują urlop: — Za granicę: Tajny
Radca, Senator Przewodniczący w IX Departamen-
cie Rządzącego Senatu, Jan Kąty *Borawski*, na
dni 29, i dwa miesiące feryjne; Senatorowie,
Tajni Radcy: *Kazimierz Trebicki*, na dwa miesiące
feryjne i dni 29 po feriach; *Wojciech Rogozinski*,
na dni 29 i dwa miesiące feryjne; Członek War-
szawskich Departamentów Rządzącego Senatu, Rze-
czywisty Radca Stanu Jan *Kwiatkowski*, na dni 29
i dwa miesiące feryjne; Naczelnik Prokurator IX
Departamentu Rządzącego Senatu, Rzeczywisty
Radca Stanu Jan Kąty *Wolowski*, na dni 29 i dwa
miesiące feryjne.W kraju: Senator Przewodniczący w X Departamencie
Rządzącego Senatu, Jenerał-Lejtnant *Karol
White*, na dni 14, i Tajny Radca Senator *Franciszek
Gościński*, na dwa miesiące feryjne.Mianowani. — P. o. zastępcy Pomocnika Naczelnego
Prokuratora IX Departamentu Rządzącego Senatu,
Hipolit Chwałobog, p. o. Pomocnika tegoż
Naczelnego Prokuratora; Pisarz IX Departamentu
Rządzącego Senatu *Wincenty Józefowicz*, Starszym
Pisarzem tegoż Departamentu i Sędzią Trybunału
Cywilnego w Warszawie *Wincenty Prokopowicz*,
Pisarzem IX Departamentu Rządzącego Senatu.W Sekcji Inwalidów z Polskiej Straży Wewnętrznej przy
Dyżurnstwie X Okręgu Straży Wewnętrznej. —
Otrzymuje urlop za granicę: P. o. Pomocnika
Naczelnika Sekcji Inwalidów z Polskiej Wetera-
nów, *Wincenty Nowicki*, na miesiąc trzy.III. PRZEZ POSTANOWIENIA RADY ADMINI-
STRACYJNEJ.Mianowany. — Referendarz Stanu Rady Stanu
Królestwa *Ambroży Zaborowski*, Podsekretarzem
Stanu przy Radzie Administracyjnej.W Kancelarii Rady Administracyjnej. — Otrzy-
mują urlop za granicę: Naczelnik oddziału Kancela-
rii Rady Administracyjnej *Korneli Kozerski*, na
miesiąc trzy; Redaktor protokołów w Kancelarii
tejże Rady *Ferapont Piotrowski*, na miesiąc 3 1/2;
i Rządca pałacu Namiestnikowskiego *Karol Olszewski*,
na miesiąc cztery.W Wydziale Komisji Rządowej Wyznań Reli-
gijnych i Oświecenia Publicznego. — Otrzymują
urlop za granicę: Nauczyciel Gimnazjum Real-
nego w Warszawie *Wincenty Wrzesniewski*, na
miesiąc 4; Nauczyciel szkoły powiatowej przy
ulicy Leszno w Warszawie *Józef Cetnarowicz*, i
nauczyciel śpiewu przy gimnazjum gubernialnym
w Lublinie *Antoni Müller*, na czas wakacji i dni
15; Nauczyciel przy gimnazjum gubernialnym w Ra-
domiu *Aleksander Artychiewicz*, na czas wakacji i
dni 29; Sekretarz Wydziału Wyznań w Komisji Rząd-
owej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Piotr Skłodowski, na miesiąc 3; Nauczyciel
religii i moralności w szkole wyższej realnej w Ka-
liszu ks. *Józef Herlich*, na miesiąc wakacyjny Li-
piec i dni 28; Nauczyciel szkoły wyższej realnej
w Kielcach *Rajmund Duchnowski*, na czas wakacji
i dni 29; Nauczyciel przy szkole powiatowej w Wi-
elniu *Stanisław Brekowski*, na dni 28; Nauczyciel
szkoły wyższej realnej w Kielcach *Józef Rogojski*,
na miesiąc wakacyjny i dni 28.W Wydziale Komisji Rządowej Spraw Wewne-
trznych. — Otrzymują urlop za granicę: Starszy Re-
ferent Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych
Cezar Austen; Starsi Rachmistrze tejże Komisji
Rządowej: *Władysław Radwan*, *Juliusz Jędrski* i
Edward Jurgens; Starszy Pomocnik Inżyniera mia-
sta stołecznego Warszawy *Aleksander Bakulowicz*,
Budowniczy powiatu Białskiego *Maksymilian Pa-
włowski* i Sekretarz biura Naczelnika powiatu Ol-
kuskiego *Aleksander Grandfeld*, — wszyscy siedmiu
na miesiąc dwa; Sekretarz urzędu lekarskiego gu-
berni Plockiej *Teofil Czerwikowski*, Rachmistrz biura
Naczelnika powiatu Kalwaryjskiego *Józef Czapl-
ski* i Ekspedytor Rządu Gubernialnego Augustow-
skiego *Antoni Lutyński*, na miesiąc 3; Kasjer ka-
sy ekonomicznej m. Opoczna *Józef Kuczkowski*,
Lekarz ordynujący w szpitalu Dzieciątka Jezus, dok-
tor medycyny i akuszerki *Dareuski-Weryha*, Na-
czelnik archiwum po b. Komisji Rządowej Wojny
Stanisław Kujawski, wszyscy trzej na miesiąc 4;
Rachmistrz wydziału policyjno-wojskowego w Rząd-
zie Gubernialnym Plockim *Szymon Barański*,
na dni 10.W Zarządzie VII Okręgu Komunikacji. —
Otrzymuje urlop za granicę: Archiwista Zarządu
VII Okręgu Komunikacji *Franciszek Brzozowski*,
na miesiąc 3.W Wydziale Komisji Rządowej Sprawiedliwo-
ści. — Mianowani: Starszy Referent Komisji Rząd-
owej Sprawiedliwości *Stanisław Puchalski* i młodszy
Referent tamże *Antoni Żarski*, urzędnikami do
szczególnych poruczeń tejże Komisji Rządowej
w stopniach Sędziów I-iej Instancji; b. Starszy Radca
prawy przy Ministrze Sekretarzu Stanu Królestwa
Polskiego, Radca Stanu *Feliks Imbra*, Sędzią Sądu
Apelacyjnego Królestwa, z zachowaniem zajmowa-
nego na poprzednim urzędzie stopnia klasy V;
Asesor Trybunału Cywilnego w Warszawie *Narcyz
Winiński*, Sędzią tegoż Trybunału.Uwolnieni od obowiązków. — Na własne żądanie:
Sędzia pokoju okręgu Piotrkowskiego *Marcelli Su-
liński* i Sędzia Sądu Apelacyjnego Królestwa,
Radca Stanu *Mateusz Zieliński*, z prawem noszenia
wysłużonego mundur.Otrzymują urlop. — Za granicę: Patron przy
Trybunale Cywilnym guberni Warszawskiej w Ka-
liszu *Franciszek Nowicki*, na rok jeden; Rejent Kan-
celarii Ziemiańskiej guberni Warszawskiej w War-
szawie *Wojciech Stawicki*, obrońca przy War-
szawskich Departamentach Rządzącego Senatu *Józef
Brzeziński* i Adwokat Sądu Apelacyjnego *Kle-
mens Lastowicki*, na miesiąc 4; Patronowie przy
Trybunale Cywilnym w Kaliszu *Jan Gonczarski*, i
Franciszek Modrzewski, Adwokat Sądu Apela-
cyjnego i obrońca przy Radzie Stanu *Andrzej Brze-
ziński*, na miesiąc 3; Patron przy Trybunale Cy-
wilnym w Kaliszu *Jan Ciencki*, na miesiąc 2;
Radca Prokuratorji Królestwa *Aleksander Gut*,
Przysięgły w tejże Prokuratorji Rzeczywisty Radca
Stanu *Józef Borkowski*, Sędzią Sądu Apelacyjnego
Andrzej Piotrowski i Urzędnik do pisma w Komisji
Rządowej Sprawiedliwości *Ludwik Anaszkowski*,
wszystkie czterej na dni 29 i dwa miesiące feryjne;
Pomocnik Naczelnego Prokuratora IX Departamen-
tu Rządzącego Senatu *Ignacy Rembicki*, Pisarz
kancelarii Ziemiańskiej guberni Augustowskiej
w Suwałkach *Stanisław Brzozowski*, Pisarz Sądu
pokoju w Lublinie *Adolf Władych*, na dni 29 i je-
den miesiąc feryjny; Sędzią Sądu Apelacyjnego *Józef
Praszkiewicz*, na dni 28 i dwa miesiące feryjne;
Podprokurator przy tymże Sądzie *Wiktory Leszczyński*,
Podpisarz Trybunału Cywilnego guberni Plockiej
Ludwik Ryłski, Sędzią Przysięgłym w Sądzie
Policji Poprawczej Wydziału Kalwaryjskiego *Ale-
ksander Albert de John* i Pisarz Sądu Pokoju
Okręgu Wieluńskiego *Edward Nalepa*, na dni 28 i
miesiąc feryjny; Sekretarz klasy 2 Komisji Rząd-
owej Sprawiedliwości *Piotr Kapuściński*, na dni 15
i miesiąc feryjny; Sędzią Trybunału Cywilnego gu-
berni Radomskiej w Kielcach *Karol Kręciński*, na
dni 20 i miesiąc feryjny.Do Cesarstwa: Patron przy Trybunale Cywilnym
w Lublinie *Władysław Sielski*, na rok jeden.W kraju: Członek Komisji Rządowej Sprawiedli-
wości, Radca Stanu *Wojciech Konopka*, na dni 29
i dwa miesiące feryjne.W Wydziale Komisji Rządowej Przychodów i
Skarbu. — Otrzymują urlop za granicę: Kontroler-
ów powiatu Łęczyckiego *Erasm Dąbrowski*, okręgowy
Warskiego *Antoni Mianowski*, Opatowski
Piotr Borkowski, Kieleckiego *Wincenty
Klimkiewicz*, Kontroler fabryki tabaczej w Lubli-
nie *Jan Szydłowski*, Rachmistrz sekcji konsumcyj-
nej w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu *Teo-
dor Hertz*, i Sekretarz Wydziału tejże Komisji
Rządowej *Wojciech Podolski*, na dni 29.W Władzach Towarzystwa Kredytowego Ziem-
skiego. — Otrzymuje urlop za granicę: Naczelnik
kancelarii Komitetu Towarzystwa Kredytowego
Ziemskiego *Anzelm Sutkowski*, na miesiąc 3.W Banku Polskim. — Otrzymują urlop za granicę:
Direktor Banku Polskiego *Radca Stanu
Lubkowski*, na miesiąc trzy; Naczelnik sek-
cji, *Amilkar Wentz*, na miesiąc 3 i jeden mie-
siąc w kraju; Sekretarz Dyrekcji Banku WincentyRussyan, na dni 25; Urzędnik do szczególnych por-
uczeń tegoż Banku *Julian Bayer*, na miesiąc
cztery.W Najwyższej Izbie Obrachunkowej. — Otrzy-
mują urlop za granicę: — Młodszy kontroler w Naj-
wyższej Izbie Obrachunkowej *Ludwik Jenike*, na
dni 29. (d. n.)W dniu dzisiejszym, J.W. Jenerał-Adjutant Je-
nerał Piechoty *Hrabia Lüders*, opuścił Warszawę
udając się do Berlina. Przed wyjazdem napisał
list do J.W. Naczelnika Rządu Cywilnego Kró-
lestwa, które to pismo w tłumaczeniu z francuskiego
podajemy:

„Jaśnie Wielmożny Margrabio!

Na wyjeździe z Warszawy, nie mogąc wstrzy-
mać się od wynurzenia Jaśnie Wielmożnemu Panu
uczucie szczerzej mojej wdzięczności, za dowody współ-
czucia i troskliwości, jakie raczyłeś okazać mi
od chwili zamachu, któremu uległem i podczas wy-
nikłej ztąd choroby.Oddając się z Polski, nieprzestając pragnąć
jej szczęścia. Życzę, aby pod światłym i dobro-
tliwym rządem JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI
WIELKIEGO KSIĘCIA KONSTANTEGO, tak cudownym
zarządzeniem Opatrzności ocalonego, a któremu
w szlachetnych Jego usiłowaniach J.W. Margrabio
tak dobrze dopomagał, piękny ten kraj mógł coraz
wiecej rozkwitać w dobrym bycie, rozwijając nowe
swe instytucje i aby pod osłoną łaskawego Berła
JEJ CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI, Polska zda-
wała ku coraz więcej błogiej przyszłości.W końcu winienem jeszcze wynurzyć J.W. Panu,
jak przyjemniemi zawsze dla mnie były osobiste
nasze stosunki, których nieprzestając liczyć do naj-
milszych moich wspomnień.Przyjmij J.W. Margrabio, zapewnienie wysokiego
mojego poważania.

Hrabia Aleksander Lüders.”

Dyrektor Kancelarii Komisji Rządowej Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicznego. — Upredza
osoby pragnące składać oświadczenie podania swe na
ręce J.W. p. o. Dyrektora Głównego Przysięgłego
w tejże Komisji, iż w tym celu mogą się zgłaszać
we Wtorki od godziny 11 rano do 1 po południu do
pawilonu Kazimierowskiego, mieszczącego lokal
Dyrektorów Głównych Komisji. — w z. *Wendorff*.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ogólne Sprawozdanie.

Wyjazd Cesarza Napoleona do Wichy, odda-
lenie się z Paryża prawie wszystkich mini-
strów i dyplomatów, to do wód, to do wód, to do
Wichy, czyli tak zwane doroczne wakacje
dyplomatyczne, sprawiły pewien rodzaj ciszy
w Paryżu, tej stolicy ruchu politycznego.
Najważniejszą wiadomością jaką przywozi
dzisiejsza poczta z Paryża, jest wiadomość o
spodziewanym rychłym ukończeniu wojny ko-
linczyńskiej przez zawarcie pokoju z Cesa-
rzem Tu Dukiem, który zagrożony wew-
nętrznymi rozruchami, zaproponował układy.
Układy te prowadzone przez pełnomocników
na statku Duperré, jakkolwiek zachowywane
w tajemnicy, według pogłosek przywiezio-
nych przez ostatnią pocztę z Sajgonu, toczą
się na podstawie ustąpienia Francji przez Ce-
sarza Tu Duka, dziesięciu prowincji południo-
wych i zapłacenia 100,000 fr. jako wynagro-
dzenia za kosztą wojenne przed ostateczną
ratyfikacją traktatu. Cesarz anamski nie ty-
ko miał się zgadzać na te warunki, ale nawet
żądać dla własnego bezpieczeństwa, niezna-
cznej zalogi francuskiej w swej stolicy.Kiedy Paryż zapewniał o mających nastą-
pić nowych przymierzach mocarstw i poprze-
dzającym je zjeździe monarchów we wrześniu
nie wskazując wszelkie miejsca tego zjazdu,
Constitutionnel równie a może i bardziej pół-
rzędnym dziennik niż *Patrie*, oświadcza sta-
nowczo, że obojętne to wiadomości są zupeł-
nie bezasadne.W Paryżu zaprzeczają także wiarygodności
doniesień z Turynu, jakoby słub Króla portu-
galskiego z księżniczką Marją Piją miał się
odbyć w tej ostatniej stolicy, utrzymując, iż
na ten raz nie będzie odstąpione od zwycza-
jów i słub odbędzie się w Lizbonie, a oddziel-
nie nadzwyczajne poselstwo portugalskie uda
się do Turynu w celu towarzyszenia dostoj-
nej księżniczce w jej podróży do Lizbonu.Depesze telegraficzne z Czarnogóry ciągle
jednakowo mają charakter. Kiedy depesza tu-
recka z 13-go donosiła o pobiciu czarnogór-
ców i połączeniu się oddziału Derwisza-paszy
z oddziałem Abdi-paszy, depesza z Cetynji do-
nosi, iż w tymże samym dniu Mirko ojciec
księcia Mikołaja pobit na głowę wojska Abdi-
paszy i zmusił je do odwrotu z Gławicy aż
pod Spuzę; zaś depesza zapewnia, że komuni-
kacje pomiędzy tureckimi oddziałami są
przerwane. Nowa depesza z Metkowiec do-
nosi znowo o zwycięstwie turek w tym samym
dniu nad rzeką Cetta, po którym wojska tu-
reckie zaczęły się posuwać ku Cetynji. Lecz
jak słusznie jeden z dzienników powiada, ture-
cy umięją się doskonale bić, — ale tylko w swych
buletynach.Stan rzeczy w Belgradzie bardzo jest na-
prężony. Przybycie wojennego parowca,
z Widyń na wody serbskie, dla zaopatrzenia
twierdzy belgradzkiej w żywność, sprawiło wiel-
kie wzburzenie w Belgradzie. Uważają ten
wypadek za naruszenie praw serbskich, po-
wypadkowi na zasadzie battiszorfu, jedyn-
nie posiada prawo utrzymywania zalogi w
twierdzach, lecz dopóki trwa pokój, nie
może żadnych innych środków wojennych
przedsiębrać; przybycie tego parowca mo-zna nawet uważać za naruszenie traktatu pa-
ryzkiego, zabraniającego mocarstwom a mię-
dzy niemi i Porcie, wszelkiej odosobnionej
zbrojnej interwencji do Serbji. W Szabacz
pomiędzy turekami a ludnością miasta panu-
je rozjątrzenie, którego przyczyną, podług je-
dnych doniesień, był zakaz przepływania
statków koło twierdzy, a według drugich, że
turecy 9-go wypadli z cytadeli, strażę wy-
stawione nie przeciwko nim, lecz dla pilno-
wania kontrabandy, wyparli z ich stanowisk.
Całą noc ludność miasta stała pod bronią.Według *Agramskiej Gazety*, w Belgradzie
ciągle panowało jednakoże usposobienie
i przekonanie, że do walki przysię musi.
Przeciwne zdanie uważano tam jest za zdra-
dę kraju. Nawet najumiarkowani podziela-
ją przekonanie, ponieważ książę serbski prze-
szła swe kosztowności do Zemunia, gdzie za-
mierzał przesiadlić się konsulu i wiele
zamożniejszych rodzin serbskich. Tenże dzien-
nik donosi, że rząd serbski wysłał ultimatum
do Konstantynopola, w razie nieprzyjęcia któ-
rego w ciągu dziesięciu dni, zamierzał przy-
puścić szturm do twierdzy. *Presse* wiedeń-
ska, nie przychylna serbowi, powiada, że nie-
podobna aby rząd serbski państwa zwier-
chniczemu posłał takie ultimatum, kiedy
jeszcze nie ma wiadomości co uzyskali posło-
wie nadzwyczajni, wysłani do niektórych
przychylnych Serbji mocarstw europejskich.
Presse dodaje, że rząd serbski, jeżeli nie stracił
głowy, nie może żadnych kroków na głow-
ną rękę przedsięwziąć, tembardziej, że mo-
carstwa przychylnie, dotąd wcale nie okazują
skłonności, wzięcia wypadków serbskich za
punkt wyjścia do postawienia kwestji wscho-
dniej.Korespondencje z Belgradu dowodzą, że
głównie Austria sprzeciwia się utrwaleniu
niezależności, spokojności i pomyślności Ser-
bji. Turcja, której obawy i niechęć ciągle
podsyca Austria, jest tylko ślepym narzę-
dziem gabinetu wiedeńskiego, na teraz bar-
dziej zajętego przeszkodzeniem utrwaleniu
się wpływu obcych mocarstw w Serbji, niż
własnymi interesami.W Wiedniu pomimo usilnych starań pp.
Schmerlinga i Lassera, większość deputowa-
nych ciągle opiera się natychmiastowemu
wzięciu pod obrady budżetu na r. 1863 i ugo-
dy z bankiem, groząc, iż za pomocą wzięcia
urlopów, doprowadzi liczbę członków do te-
go stopnia, iż nie będzie dostateczną do pra-
womocności uchwał. Deputowani galicyjscy
i czeszy zamierzają nie brać udziału i w roz-
prawach nad budżetem na rok 1863, ale nie
usuwają się od rozpraw co do ugod z ban-
kiem. W polityce zewnętrznej niemieckiej, ga-
binet chce uzyskać przewagę nad Prusami pro-
jektom reformy związku, który żąda utwo-
rzenia ciała prawodawczego sejm u zwięzko-
wego, składającego się z delegowanych od
izb państw związkowych, — utworzenia sil-
niejszej władzy wykonawczej i sądu najwyż-
szego związkowego. Lecz projekta te zacho-
wując radykalne pozory są rzeczywiście tylko
półśrodkami. *Ost-deutsche-Post*, przynajmniej
z szczerością wyznaje, że nie spodziewa się
pomyślnego rezultatu z konferencji odbywa-
nych w Wiedniu pomiędzy pełnomocnikami
niektórych państw niemieckich; reorganizacja
władzy związkowej, według tegoż dziennika,
jest możliwa tylko przy porozumieniu się
Austrii z Prusami; jeżeli zaś jedno z tych mo-
carstw pozostaje na uboczu, nie można się
spodziewać pomyślnego skutku.Korespondencje berlińskie utrzymują, że
postawiony przez Austrię projekt wejścia
jej do związku jest tylko ciemnym skierowa-
niem przeciwko Prusom. Jak wskazuje depesza ga-
binetu wiedeńskiego nadesłana w tym przed-
miocie do Berlina, Austria nie chce znieść
granic, nie chce należeć do podziału wspól-
nych dochodów celnych, nie chce wspólnej
taryfy celnej, zatem sprzeciwia się trzem
głównym podstawom związku celnego i niby
to pragnie wejść do niego. Nie zgadza się na
zniesienie monopolu tytoniowego, chce wszy-
stko zostawić *in statu quo*, jakby to było mo-
żliwe w razie przystąpienia do związku. Sam
p. Hoek, który obecnie układał projekt przys-
tąpienia do związku w 1863 r., niedawno przed
swymi wyborcami oświadczył, iż nie jest tak
nierozsądny, aby myślał o tem przystąpieniu.
Austria, swemi intrigami, mająciami na celu
odstręcenie południowych Niemiec od przy-
jęcia traktatu handlowego franko-pruskiego,
według zdania korespondentów berlińskich,
może tylko zmusić Prusy do zerwania tera-
źniejszego celno-niemieckiego związku.Według dzienników berlińskich, Cesarz
austriacki przesłał do Króla Wirtemberg-
skiego własnoręczny list, wyrażający nadzie-
ję, iż w czasie jego przyszłej przejażdżki do
Bawarii, znajdzie sposobność, tak doskonale
i tyle razy doświadczonych sprzymierzeńców
Austrii, czy to w Sztutgardzie, czy w innym
jakim oznaczyć się mającemu miejscu, osobi-
ście powitać. Nie podlega wątpliwości, że
przedmiotem projektowanych przez Cesarza
Austriackiego narad, byłby traktat prusko-
francuski i projekt przystąpienia Austrii do
związku celnego.W Prusach ciągle panuje nieporozumienie
pomiędzy gabinetem a izbą co do kwestji re-
organizacji wojska.

Anglia.

Londyn, 12 Lipca. Pismo tygodniowe
Spectator poddaje krytyce rozpraw, jakie w kwe-
stji chińskiej miały przed kilku dniami miej-
sce w izbie deputowanych: „Dykator nasz”,
powiedziano tam, „traci znowu głowę”. Stałe
jego w izbie powodzenie, poparcie jakiegoś do-
znaje od dwóch najpotężniejszych stronnictw,oraz przeświadczenie, że w kierunku, jaki na-
dany został obecnie polityce zagranicznej,
obecnie się bez niego nie można, wlały w nie-
go przekonanie, że może posługiwać się w zie-
bie całym stronnictwem liberalnym podług
swego upodobania. Pretensjonalna jego mo-
wa wtorkowa w kwestji chińskiej, zdaje się
zapowiadać bliższy jego upadek. Widać, że sa-
mi nawet przyjaciele lorda Palmerstona nie
zdołali go przekonać, że ton w jakim on obe-
nie przemawia, jest mistosowny. Od kilku
miesięcy słyszeliśmy ciągle o bitwach pomiędzy
wojskami angielskimi a powstańcami chin-
skimi. W Szangai admirał angielski, cie-
sząc się popularnością, staje na czele sił
skombinowanych, posuwając na 30 mil w głąb
kraju i kładzie trupem 500 ludzi, z którymi
nie prowadzimy bynajmniej wojny, a w kon-
cu nawet pali wioskę tych mieszkanców, któ-
rych przyszedł niby bronić. A nie jest to jedyny
podobny wypadek, lecz tylko próbka tego, co
się dzieje wzdłuż brzegów chińskich. Rząd
chiński zachęcony jest w tworzeniu armji kie-
rowanej przez oficerów europejskich, a dzien-
niki anglo-chińskie przepelnione są wielkie-
mi, nieokreślonymi planami. Nareszcie tele-
graf przynosi wiadomość, że powołano do-
stały z Indji wojska do obrony Szangai. Jed-
nocześnie donoszą, że ludzie zabijani przez
naszych oficerów bez nieczyjzego rozkazu i
wbrew zasadom polityki, należą do stronnictwa,
które zdobyło jedną piątą część pań-
stwa chińskiego i zawiadnęło najważniejsze-
mi tego państwa arterjami handlowymi, a z
którym wcześniej czy później będziemy mu-
sieli zrobić obrachunek. P. White, o któ-
rym p. Layard powiada, że nie jest wcale
mężem stanu, lecz zna dokładnie Chiny, żąda
wyjaśnienia co do tego stanu rzeczy; mówi on
z niezwykłą spokojnością i jasnością, a ci z
pomiędzy liberalnych, którzy tę kwestję ba-
dali, przyznają słuszność jego wyrazom. Za
nim idzie p. Cobden, który jakkolwiek prze-
szedł co do powodów niemieckości w spra-
wy wewnętrzne Chin, dał jednakże jasne
i prawdziwe wyobrażenie o wielkiej odpowie-
dzialności, jaką wziął na siebie admirał Hope.
A jak brzmiała odpowiedź na to odpowiedź? Oto
powstaje najpierw pan Layard, a następnie
pierwszy minister, dla dowiedzenia, że pp.
White i Cobden za mało powiedzieli. Obaj ci
mężowie stanu oświadczyli, że Anglia powin-
na bronić w Chinach nie tylko swych kup-
ców, lecz także poborców angielskich, którzy
ściągały w szesnastu portach chińskich opła-
ty. Kapitan Sherard Osborne ma rzeczywi-
ście być posłanym dla objęcia dowództwa nad
flotą chińską. Anglia daje oficerów armji
chińskiej dla nauczania tej ostatniej sztuki
wojennej. Anglię powinni bronić nie tylko
portów chińskich, lecz także 30-milowego
promienia tych ostatnich, co wynosi prze-
strzeń wyrównującą 16-u hrabstwom an-
gielskim. Lecz jakimże sposobem to wszy-
stko dzieje się bez poprzedniego ostrzeżenia
narodu angielskiego, który podobną politykę
własnymi popiera pieniędzmi. W postępo-
waniu Anglii w Chinach monarcho upatrywać
dążność do wzięcia tego cesarstwa w swą opiekę,
co w porównaniu z wyprawą francuską do
Meksyku, byłoby olbrzymim przedsię-
wzięciem. Jest to jakby powtórzenie tej
metody, za pomocą której zdobyliście Indie
Wschodnie, z tą tylko różnicą, że tam roz-
poczęliśmy jedynie od prowincji Bengalskiej,
podczas gdy w Chinach chcemy to samo od
razu zastosować do całego cesarstwa.”

Austria.

Wiedeń, 15 Lipca. Dziennik praw ogłosił
dziś prawo co do przyszłego poboru podatku
gorzelanego w monarchji austriackiej. Prawo
to, przez radę państwa uchwalone, uzyskało
9-go b. m. sankcję Cesarza. Na czele powie-
dziano, że prawo to obowiązuje Węgry, Chor-
wację, Sławonię i Siedmiogrod, — na mocy §
13-go praw zasadniczych z 26-go Lutego
1861, inne zaś za kraje monarchji, — na za-
sadzie uchwały obu izb rady państwa.Cesarz udał się onegdaj do Posenhofen,
gdzie bawi dostojna jego małżonka. Nieobe-
ność monarchy w Wiedniu potrwa 10 dni.Wraz z dokumentami dotyczącymi trakta-
tu handlowego i przystąpienia Austrii do
związku celnego niemieckiego, wysłana także
została do Berlina nota, w której na przypa-
dek, gdyby Prusy życzyły sobie zaprowadze-
nia zmian w traktacie francusko-pruskim, rząd

niemieckim. Zdaniem ministra, dostatecznym jest na teraz sam fakt, zdolny zwrócić uwagę na to, że Austria tak w zasadach handlowych, jak i w polityce. Dwa dokumenta powyższe nie mogą zresztą pozostać długo w tajemnicy, tem bardziej, że treści ich jest mniej więcej znana z artykułów dziennikarskich.

Po załatwieniu niektórych czynności drukowych, dotyczących projektu do prawa drukowego, izba panów zwróciła się do budżetu trzech kancelarii nadwornych i uchwałała w trzech trzech pozycjach w takim kształcie, w jakim takowe wyszły z izby deputowanych.

Francja.

Paryż, 12 Lipca. Cesarz przybył do Włoch 11-go po godzinie piątej. Spodziewano się go wcześniej godziną; jednakże zapal, dzięki pięknej pogodzie nie oziębił się. Około 10-u tysięcy osób w różnych ubiorach, różnych warstw społeczeństwa, tworzyło szpalę od dworca kolei do willi cesarskiej. Mer Włoch przyjął Cesarza krótką przemową w dworcu kolei. Zaraz po przybyciu na miejsce, Cesarz ukazał się na balkonie dla podziękowania defilującym tłumom, za okazane oznaki przywiązania. Cudzoziemcy i różne znakomitości krajowe, tłumnie przybyły do Włoch, również jak i znaczna liczba mających zamiar podania prośb do Cesarza, lecz zapewne zamiary ich nie powiodą się, ponieważ prawdopodobnie Cesarz, tak jak w roku zeszłym nie będzie udzielał posłuchań w Włochy. W sercu spodziewany tam jest książę Wilhelm Badencki, który wspólnie z generałem Forey, mającym także przybyć do Włoch, wyjedzie do Oberbourgen, gdzie mają stanąć 21-go b. m. Książę Badencki jedzie do Meksyku jako obojczyk, i będzie się znajdował przy sztabie głównodowodzącego.

Nie trudno było przewidzieć, że Austria w skutek uznania Włoch przez ostatnie dwa wielkie mocarstwa, musi się namyslać o skutkach tej porażki moralnej. Lecz jeżeli wziąć na uwagę w ostatnich czasach ukazujące się dążenia gabinetu, chwila namysłu potrwa tylko tak długo, ile tego będzie wymagać zachowanie godności państwa. Zresztą nie będzie brakować na usłowania w celu wyprowadzenia Austrii z tego stanu odosobnienia. Już rząd angielski podobno przesłał w tym względzie notę do Wiednia, której treść podaje dziennik *Morning Post*. Podczas zaś ostatniego pobytu księcia Metternicha w Fontainebleau, niedogodności, jeżeli nie niebezpieczeństwa Austrii, w razie gdyby położenie obecne niejako stawało się dla zewnątrz polityki europejskiej miało się przedłużać, były przedmiotem poważnych rozmów, w których Cesarz Napoleon, udzielił księciu Metternichowi wiele przyjacielskich rad. Powiadał nawet, lecz to jest mniej pewnem, że Cesarz Napoleon, nawet powoływał temu ambasadorowi własnoręcznie list do przesłania Cesarzowi austriackiemu. Uznanie Włoch jest punktem wyjścia w układach, w których wszystkie mocarstwa europejskie czy to z przekonania, czy z interesu, wezmą udział, aby przywrócić ufnosć w przyszłość, której brak tak dotkliwie dał się uczuć w ostatnich czasach, szczególnie w przemysły i handlu. Niepewność jutra musi ustąpić miejsca bezpieczeństwu, nie tyle nawet w sferach dyplomatycznych, ile w opinii publicznej. Artykuł *Patrie* zapewniający o porozumieniu się mocarstw dowodzi, iż na serjo myślą o zebraniu kongresu w październiku, lub listopadzie. Czyż Austria mogłaby nie wziąć w nim udziału? a czyżby mogła wziąć udział nie uznawszy Włoch? a czyżby mogła je uznać nie przyjąwszy w zasadzie nie tylko załatwienia kwestji rzymskiej, lecz i bardziej żywotnej i osobistej kwestji weneckiej?

Pan Thouvenel nie powróci tak prędko do Paryża, jak pierwsiastwo sądzono. Przedłużenie jego pobytu w Londynie, po odbyciu już uroczystości rozdania nagród na wystawie, potwierdza niejako pogłoski, iż miał sobie powierzoną poufną misję dyplomatyczną.

Od dwóch dni krają tu pogłoski o udzieleniu kilku osobom tytułu książęcego. Po między innymi mówią o hr. Persigni, i w istocie, bez pochwleństwa można powiedzieć, że jego tak dawne przywiązanie do monarchji napoleońskiej usprawiedliwiałoby ten zaszczyt względem niego, bardziej niż względem kogokolwiek.

Patrie podaje wiadomości z Kochinchiny sięgające do 12-go Maja, według których, korweta parowa *Forbin* przybyła do miasta Saigon, wioząc ważne depesze z Hue. Korweta *Forbin* miała misję hydrograficzną przy ujściu rzeki Hue, i kiedy zbliżyła się do wielkiej twierdzy anamskiej, broniącej prawego brzegu tej rzeki, spostrzegła na szczycie wieży twierdzy wyszłą flagę parlamentarską. Korweta skutkiem tego zbliżyła się do brzozy, a naprzeciwko niej wypłynęła łódź wioząca adiutanta pierwszego ministra, który zaprosił dowódcę fregaty na naradę na dzień następny. Dowódca fregaty wraz ze wszystkimi oficerami sztabu udał się na ląd. Minister przyjął ich przyśnym śniadaniem. Podczas śniadania oświadczył on, iż monarchja jego pragnie aby kroki wojenne zostały zaprzestane i aby stanął pokój z Francją a zarazem prosił dowódcę statku *Forbin*, aby doręczył admiralowi Bonardowi własnoręczny list Cesarza Tu Duka do Cesarza Napoleona. W Saigonie spodziewano się, że propozycje te do brzozy będą przyjęte. Położenie rzeczy jest bardzo niekorzystne dla Cesarza Tu Duka; w wielu miejscach wybuchły zaburzenia spowodowane głodem, i dla tego zmuszony on jest prosić o pokój, aby uniknąć upadku.

Włochy.

Turyń, 11 Lipca. Generał Durando przyniósł dziś do izby i do senatu urzędową wiadomość o uznaniu Królestwa Włoskiego przez Rosję. Ponieważ stosunki dyplomatyczne między temi dwoma mocarstwami zostały oddawna zerwane, rząd węgierski przetrwał z gabinetem petersburskim układy w tym przedmiocie, i starania jego uwięzione wreszcie zostały pomyślnym skutkiem. Co się tyczy Prus, gabinet turyński działał w tej mierze bez żadnego pośrednictwa, i dziś także otrzymał wiadomość telegraficzną, która upoważnia go do oznajmienia izbie, że uznanie Królestwa Włoskiego przez Prusy krótko nastąpi. Następnie jen. Durando zawiadomiał izbę o mał-

zeństwie księżniczki Marii Pji z Królem portugalskim, a minister skarbu przedstawił jednocześnie deputowanym projekt do prawa, dotyczący uposażenia przyszłej królowej z funduszy skarbowych.

Pomyślnie te dla kraju wiadomości, podane przez ministrów, przyjęte zostały hucznymi oklaskami w izbie, która postanowiła zaraz wybrać z grona swego deputację, mającą się udać do króla dla złożenia mu podziękowań. Pan Gallenga, uniesiony zapalem, chciał, aby projekt do prawa przedstawiony przez p. Sella został przez aklamację natychmiast uchwalony, ale ponieważ przepisy parlamentu sprzeciwiają się temu, postanowiono więc tylko oddać go natychmiast do biur izby, które zajmą się bezwzględnie jego rozbiorem. Pośród tej ogólnej radości p. Petrucci, objawiając niby półgłosem swoje zdanie o małżeństwie córki Wiktora-Emanuela z królem portugalskim, powiedział, że związek ten będzie nauką dla Hiszpanji, i te jego słowa zyskały głośne oklaski izby.

Jedno z uznających Królestwo Włoskie mocarstw, objawiło życzenie, aby, jak tylko Franciszek II opuści Rzym, wrócić mu zostały jego dobra osobiste skonfiskowane przez Garibaldeggo. Niewiadomo, jakie są w tym względzie zamiary rządu włoskiego, ale można, zdaje się, z pewnością wnosić, że zgodzi się na powyższe żądanie.

W Niedzielę t. j. 13 b. m. mają mieć miejsce interpelacje dotyczące spraw zagranicznych. Gabinet nie tworzy się niemi bynajmniej, bo odniosłszy tak świetne zwycięstwo dyplomatyczne, stoi obecnie na silnych podstawach. Co do kwestji rzymskiej, jen. Durando oświadczył już poprzednio, że nie stanowczego w tym względzie oznajmić nie może; trzyma się on bowiem systemu pana Ratazzego i nie przyrzeka nie napróżd, nie będąc gruntownie przekonany, że następnie dotrzymać potrafi. Dla tego też wiadomość o uznaniu Królestwa Włoskiego przez Prusy była prawdziwą niespodzianką dla izby, bo gabinet nie będąc pewny siebie, nie robił nigdy deputowanym żadnych nadziei.

Garibaldi bawi ciągle w Palermo, gdzie przemawia często publicznie i przedmiotem tych mów jego, jest kwestja rzymska i wenecka. Zapytany jest jeden z drugich czy rzeczywiście b. dyktator ma zamiary uorganizowania jakiejś wyprawy, po za granicę półwyspu apenińskiego. Trudno odpowiedzieć na to pytanie, w każdym jednak razie, Garibaldi może tylko działać jako człowiek prywatny, a przynajmniej bez upoważnienia rządu włoskiego. Cokolwiek bądź, pobyt jego tak długi w Sy-cylii zaczyna coraz więcej niepokoić publiczność.

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Frankfurt, 15 Lipca. Przy dzisiejszej uczcie pan Metz (z Darmstadtu) nazwał niemieckie prowincje Austriackie trzecim dziećciem boleści, obok Hesi elektoralnej i Szlezwię. Profesor Wilderer zabrał niezwłocznie głos. Odpisał on silnie to przezwisko dane Austriakom przybyłym na uroczystość, i zakończył swą mowę mimo ciągłych przerwania, z ogólnym zadowoleniem, a mianowicie obecnych Szwajcarów.

Berlin, 16 Lipca. Po nadejściu z Turyńtu zapewnien pokojowych, mianowicie co do powstrzymania stronnictwa napróżd wysuniętego, spodziewają się z pewnością, że uznanie Włoch ze strony Prus krótko nastąpi.

Turyń, 15 Lipca. Prusy żądały na początku miesiąca lipca rękąmi względem Rzymu i Weneccji, dalej zapewnienia Franciszkowi II jego dóbr osobistych i odpowiedniego stanowiska. P. Ratazzi w odpowiedzi swej powołał się na program włoski, którego ściśle się trzyma. Uznanie ze strony Prus jest zapewne wione.

Londyn, 15 Lipca. W izbie deputowanych, p. Layard na interpelację p. Farquhara odpowiedział, że depesze z Chin potwierdzają zdobycie miasta Ningpo. Przy tem p. Layard wyraził swój żal, że wiadomość o śmierci admirała Protet, także potwierdzoną została.

Paryż, 16 Lipca. Dzisiejszy *Monitor* podaje wiadomości z Vera-Cruz z dnia 15 Czerwca i z Orizaby z dnia 11 Czerwca. Francuzi ciągle zajmują toż samo stanowisko; stan zdrowia w wojsku jest bardzo dobry. Jen. Douai przybył 10 Czerwca z 45 woźami do Orizaby, a 11-go wyjechał objąć główne dowództwo w Cordovie. Inny transport, wiozący żywność na 25 dni, wyszedł z Vera-Cruz. Meksykanie zabrali 20 woźów. Generał Marquez przybył z 1500 ludźmi dnia 15-go Czerwca z Orizaby do Vera-Cruz, i przysposobił się do dalszego pochodu, w celu złączenia się z jen. Lorencem. Depesza przesłana przez admirała Bonard potwierdza, że rząd anamski wysłał poselstwo, dla układania się z dowódcą armji francuskiej o warunki pokoju.

Wiedn, 16 Lipca. Z Metkowiec pod wczorajszą datą donoszą, że d. 13-go b. m., zaszła walna bitwa z tamtej strony rzeki Cetty pomiędzy Turkami i Czarnogórcami, w której Turcy odnieśli zwycięstwo. Ci ostatni posuwają się ku Cetyń. Wojewoda Grahawa poległ.

Paryż, 15 Lipca. Depesza z Cetyńi, pod datą 13-go b. m. donosi, że Mirko znów pobit Turków i odparł ich od Gławicy aż do Spuceza, — przyczem Turcy mieli stracić 4,000 ludzi.

Marsylja, 14 Lipca. Listy nadesłane do Tuluzy z eskadry Sajgonskiej potwierdzają, że się rozpoczęły układy względem pokoju. Cesarz Tu-Duc, przerażony powstaniami, jakie wybuchły w prowincjach jego państwa, miał objawie gotowości do układów. Bitwa w której admirał Protet został zabitym, była bardzo ważną, lecz zwycięstwo pozostało przy Europejczykach. Rząd chiński uścił się z pierwszej raty wynagrodzenia kosztów wojennych.

Berlin, 16 Lipca. *Sternzeitung* co do układów ministra wojna z kilku deputowanymi powiada, iż układy te nastąpiły głównie w celu, dania jak najspieszniejszego objaśnienia. Rząd rzeczywiście chce sprawę tę załatwić na drodze konstytucyjnej. Tenże dziennik mówi dalej: Niewątpliwem życzeniem rządu jest, że nad-der ważną sprawę w taki sposób zakończy, aby prawa nie były w sprzeczności z intere-

sem wszystkich uczestników. Byłoby to dla Prus bardzo bolesnym wypadkiem, gdyby zmuszone zostały jednych obruszyć, aby drugich bronić. Nakoniec *Sternzeitung* odpiara zarzut, jakoby minister wojny okazał się niepraktycznym w swych ustępstwach.

Medolan, 13 Lipca. *Giornale di Verona* podaje Austrii radę, aby uznała królestwo włoskie pod warunkiem zrzeczenia się Weneccji ze strony Włoch.

Madryt, 12 Lipca. Względem następcy p. Mon na posła hiszpańskiego w Paryżu, nie dotychczas nie zostało udecydowane.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Dzień wczorajszy był na pół pogodny; pierwsza połowa dnia pochmurna, druga na pół pogodna. Przez cały dzień panował wiatr północno-zachodni, z rana mocny, później mierny, po południu słaby. Powietrze ochłodziło się, średnia temperatura dnia jest 15 stopni R., równa normalnej; największe ciepło po południu 19, najniższe w nocy 12 1/2 stopni R. Barometr szybko wzniósł się, średnia jego dzienne wysokość jest 750,09 milimetrów.

Elektryczność 26 stopni.
— Dnia 7 Czerwca r. b., w mieście Nowemio, powiecie Pultuskim, sześciolatek Jan Fesser jadąc z pola do domu na koniu spadł z niego, a ponieważ zaplatł się w uprzęż, tak więc w największym pedzie wlokł go po ziemi i bił tylnymi nogami; — po przytrzymaniu konia, chłopiec ten nie okazywał już żadnych oznak życia.

— Agnieszka Kwiatkowska, lat 41 letnia, właścianka, ze wsi i gminy Sobienie szlacheckie, powiatu Łukowskiego, powracając z pola do domu, rażona została piorunem i życie utraciła. — W mieście Lutomiersku, powiecie Sieradzkim, Brunon Bernard Nawrocki, Kłeryk Zgromadzenia księży Reformatorów, kapiejąc się w rzecze Ner, utonął. Złwoki jego następnego dnia zostały wydobyte.

— W ostatnich czasach donosiliśmy o kilku elementarzach, już to wydanych, już to wkrótce mających się ukazać; jak, pomimo takiej znacznej liczby tych książeczek, daje się czuć ich potrzeba, wskazują ciagle nowe w tym przedmiocie prace. — Mielśmy w tych dniach sposobność przejrzenia w rękopisie nowego takiego dziełka ułożonego przez Władysława Raczyńskiego, Naczelnicę szkoły elementarnej wsi Klonowa, pod tytułem *Elementarz, czyli Książka czytania i innych początków nauk*. Bardzo to jest pocieszające, iż pracy takiej podjął się nauczyciel elementarnej szkółki i to jeszcze wiejskiej, gdyż widząc niedostatki i niedogodności innych elementarzy w praktycznym ich zastosowaniu, mógł takowych uniknąć, a przestając z dziećmi naszego ludu, nauczając je, mógł poznać najwłaściwszą metodę wykładu i stopniowego postępowania. Nie spotykamy w tym elementarzu z wielkim hałasem zapowiadanych i jako nowosć przedstawianych, oddawna znanych metod, ale za to, o ile z pozbieranych przejrzenia możemy sądzić, zachowany w nim został bardzo praktyczny, zastosowany do pojęcia uczniowy wykład. Po literach, przykładach sylabizowania i krótkich zdaniach moralnych, znajdują się powiatki z wskazaniem przy każdej odpowiedniej nauki moralnej. Dalsze przekłady do czytania dotyczą utrzymania zdrowia, odzieży, ochłody, pokarmów, napojów, snu, mieszkan, zachowania się uczniowy i t. p., w sposób bardzo dostępny i odpowiedni umysłowemu ukształtowi dzieci wiejskich napisane. Po kilku bajkach, następuje część religijna, zawierająca napróżd modlitwy, a między niemi sposób słuchania Mszy świętej, pieśni religijne, krótki Katechizm według Kościoła Świętego Rzymsko-katolickiego i krótki Historja Święta Staro i Nowego Testamentu. Potem następuje część moralna, początki Atrymetyki, początkowe wiadomości Geografji wraz z mapką, a w końcu znajduje się sposób służenia do Mszy świętej, którego nauczanie może być nawet dozwolane jako agrodła pilniejszemu uczniowi, a kto wie z jaką skwapliwością żądne są dzieci słuchania do Mszy św., ten łatwo pojmie, jak pilnie imbiegać się będą o te nagrody, może pilniej jak o obrzek lub co innego.

— Dnia 3-go b. m. zatwierdzone zostały przez ministerstwo spraw wewnętrznych, statuta greckiego towarzysztwa w Odesie, mającego na celu wspomaganie biednych Greków przemieszkujących w pomienionym mieście.
— W Kutaisie ukonieczony został i otwarty dla komunikacji, dnia 29 Maja, most żelazny na rzece Rion.
— Dziennikarstwo w Syberji rozwija się coraz więcej. Przed niedawnym czasem istniało w tym kraju tylko pięć pism periodycznych, a mianowicie cztery gazety gubernjalne i gazeta *Amur*. Do tych niezbyt dawno przybył „*Kjachtński Listok*“, a teraz, jak donosi korespondent Irkucki *Pocztę Północną*, zamierzano jest wydawnictwo dwóch innych gazet, jednej w Czita, mieście obwodem obwod Zabajkalskiego, a drugie w Jakucku.

— Towarzystwo czesko-słowiańskie pod nazwą „*Dzielnictwa św. Prokopa*“ w Pradze, mające głównie na celu wydawanie dokładnych dzieł z dziedziny teologii, zyskało w zeszłym półroczu 59 nowych członków. Całe to towarzysztwo mienie wynosiło z końcem tegoż półroczu 6,690 zł. reń. w obligacjach, 100 zł. reń. w metalikach i 187 zł. reń. brzęcząca moneta. Ne posiedzeniu odbytem 16 Czerwca, starosta towarzysztwa postawił wniosek, ażeby w bieżącym jeszcze roku wydane zostały dla członków jakie ważne dzieło treści teologicznej.

Wniosekodawca zaprojektował ogłoszenie drukiem staro-czeskich pism skierowanych ku obronie wiary katolickiej odznaczających się wzorowym stylem, do liczby których należą przedewszystkiem: 1) Niewydany dotąd rekopis, będący własnością muzeum czeskiego i pochodzący z r. 1491; rekopis ten, o którym Jungman wspomina zaszczytnie w swej historii literatury, nosi tytuł: *Obrana riny proti Pihardum*; 2) *Enchyridion* Jana Chyskiego; 3) Znakomita księga z r. 1585, pożyczona towarzysztwu przez artystę-malarza Hellicha i obejmująca wiele ważną korespondencję pomiędzy jednym z filarów braci czeskich, Adamem Sławutą ojcem, a synem jego Wil-

helmem, z powodu powrotu tego ostatniego na lono kościoła katolickiego; 4) Rekopis nadzwyczaj ważny z powodu treści i jednego stylu, znaleziony przez p. Jozefa Jireczka w archiwum Hradca Henrykowego (*Jindrychovy Hradec*) i zakomunikowany towarzysztwu w odpisie. Dzieła te oddane zostały do oceny dwóm członkom komitetu naukowego „*Dzielnictwa św. Prokopa*“.

— W jednym z ostatnich numerów *Lužica*, znajdujemy między innemi przekład z greckiego na język serbo-łużycki jednej z sielank Teokryta, pod tytułem: *Daphnis, Menalkas a kozar*. Przekład ten dokonał z oryginału p. Stempel z Lubniowa.

— *Sokol* donosi o wyjściu w Wiedniu, u A.O. Witzendorfa, muzyki, pod tytułem *Marina Kadrilla*, ułożonej na fortepian podług motywu piosenki narodowych słowackich, przez p. Maksymiljana Hudca, słowaka. Kompozytor ofiarował ten utwór pannie Marjannie Hodza, znanej z usiłowań do podniesienia wśród słowaków życia umysłowego. Melodie narodowe są tu z wielkim talentem i dobrym smakiem w szatę wyższego artysty muzycznego obłożone. Tenże p. Maksymilian Hudca znany jest z wielu innych kompozycji, z liczby których zasługują na szczególną uwagę warjacje na fortepian na motywy narodowych piosenki słowackich.

— W tych czasach wyszło w Paryżu u Michala Lévy, dzieło p. Fryderyka Morin, pod tytułem: *Ludzie i książki współczesne (Les Hommes et les livres contemporains)*. Jest to zbiór ocenien ważniejszych książek, jakie się ukazały w ostatnich latach, ocenien znamionujących wyższy umysł. P. Morin należy do rzędu młodych publicystów, i zjednał sobie w krótkim czasie jedno z celniejszych stanowisk w nowej szkole literackiej, tak swym talentem, jak i silną wiarą polityczną.

— Skutkiem wyzwania izby lordów przez izbę gmin, odbyło się w tych czasach strzelanie do celu z karabinu w Wimbledon. Ze strony każdego z tych dwóch wielkich ciał politycznych, brało udział w tej walce po jedenastu reprezentantów. Tarcze do których strzelano były umieszczone o 200 i o 500 metrów. Lordowie otrzymali zwycięstwo, mając znaczną przewagę, bo 62 oczek. Po między lordami pierwsze miejsce zajął lord Wham Cliff, pomiędzy członkami izby gmin lord Bury, najmłodszy syn hr. Albermale, okazał się najmłodszym strzelcem.

— Dla dania pojęcia o obecnym ruchu w Londynie, dosyć jest przytoczyć liczbę powozów przejeżdżających przez Chapside w ciągu dnia. W ciągu jednej godziny (od 12-jej minuty 20, do 1-jej minuty 20) obliczono, iż przejechało tamtędy 291 omnibusów. Przekonano się następnie, że codziennie 361 omnibusów przebiega przez Chapside, a że każdy omnibus sześć razy odbywa swą drogę, czyli dwadzieście razy przejeżdża przez Chapside, zatem same omnibusy robią tam 7,332 przejazdów. Gdyby do tego dodać przejazdy kabrioletów, fiakonów, wozów i pojazdów wszelkiego rodzaju, do jakiejże olbrzymiej cyfry doszłaby ta ilość?

— Rząd Pruski wysłał przed niejakim czasem do Grecji, dla poszukiwania archeologicznych, dwóch uczonych. Odkryli oni przysionek Parthenonu, co dało powód w Atenach do wielkiej uroczystości. Jednakże budowni- czy Strack, który towarzyszył pomienionym podróżnikom urzędowym, własnym kosztem dokonał ważniejszego odkrycia. Od lat wielu czyniono bezskuteczne poszukiwania dla odkrycia pierwszego teatru kamiennego w Grecji, to jest teatru Bachusa, na którym przedstawiano arcydzieła tragików greckich. P. Strack, po kilku dniach poszukiwania, wynalazł w dość znacznej głębokości 17-cie stopni, amfiteatralnych sześć krzesel przeznaczonych dla archontów i herolda, a wreszcie piedestały dwóch statui, które należały do tego teatru. Forma stopni wskazuje, że takowy mógł pomieścić do dwudziestu tysięcy widzów i że nie był półkolistą, ale formował raczej odcinek koła. Na nieszczęście zasoby pieniężne wspomnianego architekta wyczerpały się i obawiać się należy, aby inni nie skorzystali z jego odkrycia, jeśli rząd Pruski nie przyjdzie mu w pomoc.

— Dzienniki podały niezbyt dawno wiadomość, że dnia 8-go Czerwca w Konstantynopolu wybuchnął straszny pożar, który zniszczył około 500 domów, po większej części małych, służących za przytułek ogromnej liczbie biednych mieszkanców. Rząd Turcki przedsięwziął obecnie wszelkie środki, dla wspomnienia, dotkniętymi klęską. Wyznać jednak należy, że spustoszeniem zrządzanym w Konstantynopolu przez pożary, odpowiada zupełnie pośpiech, z jakim tam powstają nowe cyrkuly. W ostatnich czasach szczególnej odbudowała się Pera, część miasta zajmowana głównie przez cudzoziemców, gdzie wznoszą się już nie lekkie budowle, ale ogromne kilkopiętrowe gmachy murowane. Zwracając teraz także większą uwagę aniżeli dawniej na czystość ulic.

BIBLIOGRAFIJA ROSYJSKA

za miesiąc Czerwiec 1862 r.

(Dokończenie, obacz Nr. 155).

Kak bywał i jak był mogł. Pedagogicz- skija myśli Feodora Kestnera. Tom I. S. Peterb.

Jest to praca sumienna, świadcząca, że autor nie tylko zbadał przedmiot, o którym traktuje, wszechstronnie pod względem teoretycznym, podług najlepszych dzieł poświęconych pedagogji, lecz że jednocześnie poznał takowy przedmiot w praktyce, przez śledzenie za biegiem wychowania publicznego i domowego, oraz za metodą wykładu nauk tak za granicą jak i w Rosji. Widać także, że autor traktuje swój przedmiot ze szczególnem zamiłowaniem. Pracy p. Kestnera dodaje szczególnej wartości i to, że pogląd jego jest zupełnie oryginalny: autor nie kontentuje się bynajmniej dotychczasowymi nabytkami na polu pedagogji praktycznej, lecz dąży do nowego systemu, tworzy swoje własne pod względem wychowania pomysły, i te stara się urzeczywistnić za pomocą instytutu naukowego, którego obraz w swem dziele daje.

Dzieli temu, pomimo tego pod wielu względami gruntowności, zarzucić można najpierw

to, że treść onego nie odpowiada ściśle tytułowi, co zresztą jest wadą drugorzędna. Potwore, wybór formy wykładu nie jest zupełnie trafny. Autor grzeszy głównie zbyt- czem zamiłowaniem w systematyzowaniu i w zewnętrzny porządku przy rozbiore każdego pojęcia, który dzieli bez końca na rubryki i poddziały. Ten zbyt systematyczny, wyłącznie niemiecki sposób wykładu, zamiast co by miał ułatwić czytelnikowi objęcie przedmiotu i postawić go w możności należytego śledzenia za rozwojem myśli autora, utrudnia przeciwnie czytanie i czyni wykład nadzwyczaj suchym i jednostajnym. Obok tego p. Kestner odejmuje swej pracy cechę całości przez to, iż dodaje do tekstu zbyt wiele drobnych uwag, oraz notek do tych ostatnich, a w niektórych nawet miejscach znajdujemy także objaśnienia do notek.

W większej części wypadków, uwagi, noty i objaśnienia dalyby się złączyć z tekstem, przez co ułatwiłoby się czytanie książki. Po trzecie, autor przytacza, na poparcie swych myśli, zdania pedagogów obcych, co jakkolwiek dowodzi bardzo obszernych wiadomości ze sfery pedagogji teoretycznej, niemniej atoli wykonaniem zostało w sposób nie zupełnie odpowiedni. P. Kestner przytacza na każdej prawie stronie krótkie wyciągi z dzieł łacińskich, francuskich, niemieckich, angielskich, a nawet rosyjskich. Napotykały tu wyjątki z prawa rzymskiego, myśli z Cyrona, Lokka, Fenelona, Larochefoucaulda, de la Motte'a, Kanta, Herberta, Niemayera, Getergo, Kurtmanna, Dusterwaga, a nawet Konfucjusza. Wszystkie te wyjątki przytoczone są w oryginale, podczas gdy w książce rosyjskiej daleko stosowniej byłoby przytoczyć je na język rosyjski. Szczęściem, że myśli Konfucjusza przytoczone zostały nie po chińsku, lecz w przekładzie francuskim, chociaż daleko lepiej było podać je w języku rosyjskim. Chęć poparcia swych pomysłów powagą znakomitych autorów, oraz zaznajomienia czytelników z poglądami pedagogicznymi tych autorów, zasługuje na uznanie; lecz autor nie osiąga pożądanego celu, albowiem nie każdy czytelnik zrozumie cytacje w obcych językach. Przeto p. Kestner byłby daleko lepiej postąpił, gdyby przytoczył w samym tekście objaśnienie w języku rosyjskim myśli autorów, na których powołuje się, tem bardziej, że krótkie zdania autorów obcych, dla tych co ich znają, na nie się nie przydadzą, a nieznanym takowych, nie nie objaśnią.

Wady te atoli wynagradza suma treści książki. W pierwszej części swego dzieła p. Kestner rozstrząsa i rozwiązuje kwestję, w jakim celu należy wychowywać? Na to pytanie autor odpowiada, że wychowywać należy człowieka dla życia, i zaraz rozstrząsa wszechstronnie cel tego ostatniego. W części drugiej p. Kestner zapatrjuje się na kwestję, jaką stroną istoty ludzkiej należy wychowywać, przyczem daje swój pogląd na: 1) wychowanie w właściwym znaczeniu (moralne i fizyczne); 2) kształcenie pod względem estetycznym, czyli wpaianie zamiłowania do wszystkiego, co piękna przedstawia stroną; i 3) na naukę czyli poznanie prawdy. Podział ten wychowania, autor podstawia w miejsce przyjętego powszechnie podziału na: 1) wychowanie fizyczne i 2) kształcenie ducha, które to ostatnie dzieli się na: a) naukę, b) kształcenie serca i c) kształcenie woli czyli wychowanie pod względem moralnym. Następnie autor rozstrząsa krytycznie myśli rozmaitych pedagogów o wychowaniu.

W trzeciej, najważniejszej części książki, p. Kestner rozstrząsa kwestję, gdzie należy wychowywać? W pierwszym rozdziale autor zapatrjuje się krytycznie na zwykły tryb wychowania, a w drugim wyklada swe pomysły co do urzeczywistnienia idei wychowania w domu rodzicielskim i w tak nazwanym przez niego „instytucie naukowym“.

Czwarta część dzieła p. Kestnera, poświęcona jest kwestji, jak należy wychowywać? Niemniej tom pierwszy kończy się na pierwszym z części rozdziale, obejmującym myśl autora o przyjętych sposobach wychowania. Rozdział drugi tejże czwartej części zajmie cały tom drugi i poświęcony będzie zastosowaniu rozmaitych sposobów wychowania.

Nie wdajemy się w szczegóły pierwszego tomu dzieła p. Kestnera, ani też w ocenienie jego zalet, obok których dalyby się wytknąć, jak to wyżej powiedzieliśmy, niektóre wady. Zresztą sąd ostateczny o tej pracy będzie mowebny dopiero po wyjściu z druku drugiego tomu, który będzie ważniejszy od pierwszego, w nim bowiem autor przejdzie z wyłącznej sfery teorii na pole praktycznego zastosowania swych pomysłów. P. Kestner dobrzeby sobie postąpił, gdyby w zapowiedzianym drugim tomie, zamiast dążenia do urzeczywistnienia swych własnych pod względem wychowania pomysłów, zwrócił należytą uwagę na to, co już w tym względzie istnieje i wskazał sposób zaradzenia niedostatkom dotychczasowego wychowania domowego i publicznego.

Oczek. narodno-uczebna ustrójstwa w koral- lewstwach Prusdom i Saksonskom. Sostawil A. Taniejew. Lejpcig.

Dzielo powyższe p. Taniejewa, wydane w Lipsku, dzieli się na cztery rozdziały. W pierwszym autor rozstrząsa organizację władz czuwających nad wychowaniem publicznym; w drugim — organizację szkół elementarnych i bytu ich pod względem administracyjno-gospodarczym; w trzecim, podzielnym na dwa działy, autor traktuje o przepisach, obejmujących ogólne warunki porządku szkolnego, co do wykładu nauk, oraz te, które dotyczą samego planu nauk; w czwartym nakoniec rozdziale znajdujemy obraz bytu nauczycieli szkół elementarnych, poczynawszy od przygotowania do tego stanu kursu, do samego ukonczczenia zawodu pedagogicznego.

W dziele p. Taniejewa napotykaćmy dość kompletne, nieraz nawet zbyt drobnostkowe wyciągi ze wszystkich pruskich ustaw i przepisów dotyczących szkół elementarnych, poczynawszy od znanego regulaminu Fryderyka W. do chwili obecnej. Wszystko to autor wyklada dość jasno i systematycznie. Nadaremnie atoli szukałibyśmy w książce p. Taniejewa krytyki tych wszystkich ustaw i przepisów. Nie napotykaćmy nigdzie wzianki, dla jakich powodów lub celów wydane zostały te

(podpisać imię i nazwisko)

Krasnystaw d. 22 Czerwca (4 Lipca) 1862 r.

